

Izhaja dvakrat na teden.
Velja za celo leto \$3.00
Published every weekly.
Subscription \$3.00 yearly.

EDINOST

"EDINOST"
1649 W. 22. St.
Telephone:
Canal 98.
Chicago, Ill.
ZA RESNICO IN PRAVICO.

GLASILO SLOVENSKEGA KATOLIŠKEGA DELAVSTVA V AMERIKI.

ENTERED AS SECOND CLASS MATTER OCTOBER 11, 1919, AT POST OFFICE AT CHICAGO, ILL., UNDER THE ACT OF MARCH 3rd 1879.

ŠTEV. (No.) 50.

CHICAGO, ILL., TOREK, 28. JUNIJA, 1921.

LETO (VOL.) VII.

Published and distributed under permit (No. 390) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Ill. — By the Order of the President A. S. Burlison, Postmaster General.

NAJNOVEJŠE VESTI.

DRŽAVA TOŽI DRŽAVO.

Država Wisconsin bode tožila državo Illinois in mesto Chicago radi jezera Michigan, ker noče dvigniti obrežja jezera in zato stoji voda jezera prenizko, kar je v škodo državi Wisconsin.

POSVEČEVANJE NOVEGA PITTSBURŠKEGA ŠKOFA.

Kakor je definitivno določeno, bode kardinal philadelphiaški posvetil novega pittsburškega škofa Boyleja 29. junija.

ŠKOF KOUDELKA UMRL.

Superior, Wis. — V petek dne 24. junija ob štirih popoldne je umrl škof Koudelka po daljši bolezni.

AMERIK. LEGIJA PROTI TUDJIM JEZIKOM.

Amerikanska legija se je odločila, da bode začela veliko akcijo po celi Ameriki, da se bode po vseh državah sklenila postava, po kateri se bodo tuji jeziki prepovedali v vseh šolah privatnih in državnih. Vprašali so pa tudi National Catholic Welfare Council (katol. spiskopat) kaj misli o tem sklepu.

Na to je tajnik Councila odgovoril, da je v popolnem soglasju z legijo glede zahteve, da naj bi bil učni glavni jezik po vseh ameriških šolah angleški, kakor je pravzaprav že itak povsodi. Vendar pa se mu zdi jako fanatično, ako bi se morda skušalo popolnoma zabraniti učenje tujih jezikov in ako bi se hotelo zabraniti, da bi se razne predmete ne smelo učiti v materinem jeziku kakoga tujega naroda, kakor na pr. katekizem po farnih šolah, ali zgodovino kakoga naroda iz Evrope, kateremu pripadajo stariši otroci. Nasprotno bi se naj skušalo upeljati, da bi se v vseh šolah učilo tudi več tujih jezikov.

VELIKA PREGOVARSKA EKSPLOZIJA.

V Pottsville, Pa., je bila 23. junija velika eksplozija, pri kateri je bilo veliko pregozarjev ranjenih in dva sta ubita. Kakor je preiskava dokazala, povzročilo je eksplozijo vnetje plinov, ki so v večji množini izhlapeli iz pregozovnika. Užgal se je s tem pregoz in tako je največji kos pregoza na svetu v plamen. Pregozovnik je Mahoning Valley, kjer so najbogatejše žile trdega (anthracite) premoga.

ZVEZA KATOLIŠKIH BOLNIŠNIC.

Zveza katoliških bolnišnic zboruje te dni na svoji letni konvenciji v Minneapolisu, Minn.

AMERIKA IN JAPONSKA.

Vse kaže, da se zbirajo temni oblaki nad Ameriko in Japonsko. Časopisje je očitno pod vplivom tajnih sil, ki skušajo na vsaki način zanetiti nov požar, novo vojsko. Kakor trdijo nekateri časnikarji, dela to židovstvo, ki ima posebne name-ne z Japonsko.

PROTI VERIŽNIKOM.

Poslanec Beck iz Wisconsin je predložil v zbornici v Washingtonu predlogo, po kateri se zahteva od vlade, da objavi imena vseh onih tvrdk in podjetij, ki so tekoni vojske delali več kot 25 odstotkov dobička. Tako naj bi se vse verižni-

ke, ali kakor jim pravimo tukaj profitirje, dalo na javni pravngar. Ti verižniki so tudi oškodovani državo za najmanj en bilijon dolarjev davka, katerega so zatajili.

AUTOMOBILSKA NESREČA.

V Sheboyganu, Wis., sta bila ubita Geo. Jekenič in John Somerberger, ko sta se peljala na avtomobilu pa sta zavozila v jamo, kjer se je avtomobil trikrat prevrnil in potem užgal.

DEMOKRACIJA INDUSTRIJE.

Iz Denverja se poroča, da bode skoraj gotovo konvencija delavske federacije sklenila tudi resolucijo, po kateri bode zahtevala, da vlada prevzame v svoje roke vse železnice, premogovnike in jeklarne. Poseben odbor se je sestavil, ki naj prouči to vprašanje in naj sestavi kolikor najbolj mogoče demokratičen program za industrijo. Predsednik premogarskih unij, Lewis, je rekel, da ima izdelan poseben načrt, po katerem bi se premogovniki poddržavili in bi upravljanje teh premogovnikov vodil poseben delavski odbor. Uprava bi bila sestavljena iz vladnih zastopnikov in zastopnikov premogarjev samih.

Vsi ti predlogi slone na takozvanem Plubovem načrtu, ki zahteva, da ima delavstvo od svojih telesnih moči, katere žrtvuje industriji iste koristi kakor jih ima financir od svojega denarja, katerega utakne v podjetje.

ZA RAZOROŽENJE SVETA.

Inicijativa, katero so izdali katoliški škofje potom svojega National Catholic Welfare Councila pod vodstvom škofa Schrembsa, da naj predsednik Harding skliče internacijo-nalni zbor vseh vlad in vseh narodov, pri katerem naj se sklene splošno razoroženje sveta, je našla odmev tudi med židovstvom in med raznimi protestantskimi sektami. Te dni je poseben odbor sestavljen iz katoliških duhovnikov, protestantskih ministrov in židovskih rabincev prišel v belo hišo in predložil predsedniku Hardingu posebno to-zadevno peticijo, katero je podpisalo nad 21 tisoč duhovnikov teh treh ver.

TELEFON NA AVTOMOBILU.

Kedorkoli ima zaprt avtomobil si lahko za svoto \$50 dolarjev da napraviti brezžično telefonsko zvezo, po kateri bode sprejemal v najhitrejšem teku avtomobila poročila, od koder bode hotel. Za sedaj seže ta naprava za okolico 5 milj. V Chicagu ima že veliko avtomobilov to napravo.

POTREBA VERE.

Te dni je pisal predsednik Harding posebno pismo zvezi baptistovskih ministrov, ki zboruje v Des Moines, Ia.: "Prosim, povejte konvenciji, da se jaz zelo zanimam za verski razvoj naroda v Ameriki. — Prepričan sem, da smo vsi edini v priznanju, da se moramo dandanes v teh nemirnih časih zanašati za ko-nečno rešitev vseh vprašanj samo na fundamentalne nauke cerkve in vere". —

PROTI KOTLOM.

V državi Indiana bodo sodnijsko zasledovali vsakega trgovca, ki bode prodajal kotle in druge potrebščine za domače "kevderski pridelek". Kakor povsodi tako so tudi v Indiani razni trgovci javno v ok-

nih razstavili kotle, cevi in sploh vse, kar se potrebuje za domače kuhanja "munšajna". Sedaj je izdal prohibicijski komisar stroge nardbe proti temu.

GOMPERS ZOPET IZVOLJEN.

V soboto so bile volitve glavnega odbora Amerikanske Federacije delavstva v Denverju. Pri volitvah predsednika je zopet zmagal Gompers proti Lewisu. Gompers je dobil 25.022 glasov in Lewis pa samo 12.324. Ko je Gompers videl, da je zopet izvoljen, bil je tako ginjen, da je začel jokati.

Pri volitvah se je pokazalo, kako solidarno in združeno je delavstvo, ki je organizirano v Federaciji. To je veselo znamenje za našo delavsko bodočnost.

GOSPODARJI PROTI MODERNIM ŽENSKIM NOŠI.

Chicaškimi dekletom, ki gredo iskati dela svetujemo, da se oblečejo dostojno, in naj ne oblečejo prekratkega krila in naj ne oblečejo kakih kričavih svilnatih nogovic, ker bodo morda v najboljših prostorih zastoj vpraševale za delo, kajti chicaški delodajalci so sklenili, da ne potrebujejo po svojih pisarnah in prodajalnah "punčk za igrače temveč delavk".

ITALIJANI IN POLJAKI SE TEPO.

Med italijanskimi in poljskimi vojaki v Šleziji je prišlo do boja južno od mesta Kosel, kakor se uradno sporoča.

ZNAMENJE ŽALOSTNIH ČASOV.

V Chicagu je neka Orthwein ustrelila Herberta P. Zieglerja, ko se je z njim vlačila in pijančevala. Porotniki so jo ta teden oprostili vsake krivde, dasi ne taji da ga je ustrelila. Porotniki so jo oprostili. Značilno je, kaj je rekel državni pravnik, ko je čul obsodbo porote: "Prav nič nisem razočaran. Nemo-goče je obsoditi krasotico pri nas". Potem je pa dostavil resno: "Kakor se zadnje čase streljajo možje in žene med seboj, je že res skrjani čas, da se temu naredi konec. Toda to se ne da doseči brez pomoči porotnikov".

Toraj tako smo daleč v Chicagu, da ne odločuje več pravica ali krivica temveč lep ali grd obraz.

In tako je Mrs. Orthwein že 28 ženska, ki je umrla možkega v Cook Co., to je v mesto Chicago, pa je bila umora popolnoma oproščena, dasi je bil umor dokazan.

Ali ne bode to dalo poguma raznim grdim nezvestim ženskam, da bodo začele streljati svoje može kakor nadležne muhe, kadar se jih bodo naveličale?

Na drugi strani so pa možki sami krivi. Poglejte samo kake fante, kako so prismojeni za kako "kiklo". Mati mu je nič, oče mu je nič, poštenje mu je nič, denar mu je nič, in celo Boga vrže iz srca, samo radi ženske! — Well, takemu se res ne zgodi krivica, ako ga potem taka ženska nauči nekoliko možke pame-ti in časti.

Seveda je pa vendar oboje žalostno in kaže kako je naše družba pokvarjena.

DVA OBEŠENA V CHICAGO.

V petek 24. maja sta bila obešena dva morilca v chicaški okrožni ječi. Obsojena sta bila, ker sta v znanih v chicaških zamorskih izgredih na-

ščevala množico, da je bilo več ljudi ubitih.

Zanimivo je dejstvo, da je dal ječar še celo uro potem, ko sta bila že oba obešena mrtva, trupli stražiti in jih ni pustil odnesti iz ječe. Ječar se je izjavil sledeče:

"Ko je bil obešen fant Viana decembra meseca, čakala je celi čas pred ječo ambulanca. To se je nekaterim nekoliko čudno zdelo. Ko je bil Viana razglašen mrtvim, prišla sta hitro dva pogrebniška in odnesla mrljica kolikor mogoče varno pa hitro ven v ambulanco. Toda kakor hitro je bilo truplo v vozu, zaprla so se vrata in ambulanca je z največjo naglico odhitela v mesto. Kakor je ječar pozneje izvedel, čakala sta v ambulanci zdravnik in zdravniška postrežnica, ki sta začela takoj med petjo z mrzlično hitrostjo delati, da bi oživila obešenca. V nekem pogrebniškem zavodu so imeli med tem časom vse druge priprave in stroje, s katerim se oživlja zadušene ljudi. In kakor so očevidci povedali se je po uri težkega dela skoraj začelo opazati, da je začelo srce nekoliko delovati. Vendar zgodilo se je nekaj nepričakovanega in vsi poskusi so bili zastoj.

Vemo tudi za slučaj, ko je bil v New Yorku umorjen na električnem stolu morilec, katerega so zdravnik "obudili k življenju" in je še danes živ, dasi je uradno že zdavnaj mrtev.

Zato pa bomo mi tukaj v Chicagu skrbeli za to, da bode oni, kogar bomo obesili, tudi v resnici "obešen".

12 LADIJ "IZGINILO".

Splošno razburjenje je nastalo med mornariškimi krogi te dni, ko je tekem enega tedna dvanajst ameriških ladij izginilo. Odplule so iz ameriških pristanišč, toda nihče ne ve več za nje, kje so. Vse iskanje po morju je bilo zastoj. Nekateri teh ladij so poslale še S. O. S. klic po pomoči. Toda ko so ladije v bližini prišle na označeno mesto, kjer so bile baje te ladije v nevarnosti, niso našli ničesar, tudi nika-kega sledu ni bilo, da bi se bile potopile. Tudi o mornarijih na teh ladijah ni ne duha ne sluha.

ŠEST FRANČIŠKANOV DOKTORJEV.

Te dni je dobilo doktorski naslov šest ameriških frančiškanov na katoliškem vseučilišču v Washingtonu.

POSLUŽITE SE PRILIKE SEDAJ.

Evropska valuta se je zadnje dni dvignila iz svoje postojanke. Vse kaže, da svet se bliža nazaj, k normalnim razmeram. Pri tem je pa gotovo, da bo tudi evropska valuta prišla do svoje stalnosti v najkrajšem času. Zato, je koristno se poslužiti prilike sedaj.

Midva pošiljava denar v Jugoslavijo in v vse dele Evrope. Vsaka pošiljatev je garantirana in dospe na svoj cilj v dveh do treh tednih.

Ker se pa cena evropski valuti vedno giblje na borzah, zato bova vedno računala po cenah istega dne, ko prejmeva od pošiljateljev denar.

OB IZIDU TE ŠTEVILKE SVA RAČUNALA SLEDEČE CENE:

Za jugoslovanske krone:	Za italianske lire:
500 kron \$ 3.90	50 lir \$ 2.90
1,000 kron 7.65	100 lir 5.40
5,000 kron 38.00	500 lir 26.00
10,000 kron 75.00	1,000 lir 51.00

J. JERICH & M. ZELEZNIKAR

v uradu "Edinost"

1849 W. 22nd Street

CHICAGO, ILL.

EDINOST.

GLASILO SLOVENSKEGA KATOLIŠKEGA DELAVSTVA V AMERIKI
Izjaha dvakrat na teden.

Slovenian Franciscan Press.

1849 W. 22nd St.

Telephone Canal 98.

Chicago, Ill.

ADVERTISING RATES ON APPLICATION.

Published Semi-Weekly by
SLOVENIAN FRANCISCAN FATHERS, 1849 W. 22nd St., CHICAGO, ILL

Entered as second-class matter Oct. 11, 1919, at the post office at Chicago, Illinois, under the Act of March 3, 1879.

Rdeče diktatorstvo proletarijata.

Bucheran, urednik moskovske "Pravda", je na zborovanju tretje internacionale rekel med drugim: "Glavno, fundamentalno naše načelo mora biti: ohraniti si moramo diktatorstvo nad masami za vsako ceno".

Ali berete naše rdeče liste? Poskušajte sošteti, kolikrat boste tam čitali besedico "svoboda", "svobodoljubje", "vsi smo enaki", "kedo nam bo ukazoval?" — Ali pa berete tudi poročila o rdeči "svobodi" v Rusiji? Gotovo ste že veliko čitali in veliko čuli. Nikdar še ni v zgodovini kakva vlada vladala z večjo krutostjo, nikdar še ni nobena vlada teptala z večjo krvoločnostjo vsak gib proste volje kakor posameznika tako celega naroda, kakor tista vlada, katera stoji na načelih "vseplošnega proletarskega bratovstva". V imenu tega diktatorstva stoka po strašnih ruskih ječah stotisoče nedolžnih žrtev, ne kakih milijonarjev ali kapitalistov, ne, temveč navadnih delavcev in kmetov, nedolžnih žrtev tega "diktatorstva" — te "svobode".

V imenu tega diktatorstva se je prelilo na Ruskem že toliko človeške krvi, da "bi gnala mlinske kamne tri", ne tri sto in sto! Nikjer nobena vlada, noben narod ni v stoletjih prelil toliko nedolžne človeške krvi, kakor ta vlada, katere načelo je "diktatorstvo" — v enem letu.

V imenu tega diktatorstva pri nobenem narodu ni toliko ljudi poginilo lakote in gladi in vsega hudega, kakor pod vlado, katera stoji na fundamentalnem principu "diktatorstva" — rdeče svobode.

Diktatorstvo? Kaj je diktatorstvo? To je sužnost, to je vlada, kruta brezobzirna vlada nekoliko malo izkoriščevalcev naroda. Diktatorstvo je vlada nekaterih tiranov, ki se polaste vlade in potem vladajo s silo, s kruto, brezobzirno in brezsrčno silo? Diktatorstvo je vlada nekoliko malo oseb, ki narekuje celim narodom ali državam, da morajo samo tako misliti, kakor teh nekoliko misli, da morajo samo to in tako delati, kakor teh nekoliko hoče, da mora sploh živeti samo, ako teh nekoliko hoče.

To je rdeče diktatorstvo, ali bolje "rdeča svoboda".

Rusko diktatorstvo v čem obstoji? V tem, da nekoliko židov skupaj z nekoliko njih kreaturami drži v strašni sužnosti cele milijone, jih davi, jih gnjavlj, jih strada, jih kolje in jih meče v ječe, jih mori, kakor živali. Zakaj? V korist naroda? Ne! Na narodu poskušajo neke sanjarije, katere so si vtepli v svojo glavo in katere hočejo usiliti milijonom, da jih sprejmo. Milijoni jih nočejo, ker se jim zde neumne. Vendar prisiliti jih hočejo, da jih morajo sprejeti. Lepa svoboda!

Da, ko gledamo nesrečno Rusijo se nam zdi, kakor ona uboga žival, katero rabijo po raznih zdravniških preiskovalnih solah, da na njih poskušajo razna zdravila in razne operacije, takozvana vivisekcija. Ubogo žival močno povežejo v železje in jetmena in potem jo živo režejo na kosce, da opazujejo učinke noža. Uboga žival seveda strašno trpi. Vendar tako močno je povezana v železje, da se ne more rešiti. Tako mora v strašnih bolečinah čakati, da ji slednjič zdravnik preiskovalec zada smrtni sunljaj, ako ga ji zada; ako je ne poveže za silo, da jo drugi dan znova muči.

Ti ruski čifuti so si izmislili nek nauk, neke sanjarije in začeli so iskati narod, na katerem bi ga najprej preiskusili. S zvijačami so ujeli v svoje železje in jetmena nesrečen ruski narod in sedaj počenjajo z njim, kakor počenja ta zdravnik s svojo ubogo žrtvijo.

Ubogi narod!

Ali ti prijatelji proletarcev ne obetajo svobode, popolno svobodo vsakemu? Ali se strašno ne zgražajo nad katoliško vero, češ da ne pusti narodom svobode vesti? Ali se ne zgražajo na inkvizicijo? — Počakajmo nekoliko desetletij, da se ruski narod iztrga iz teh strašnih vezij. Kar bo izvedel svet, bode nekaj, da se bodo lasje jezili in da se bode zgražal vsak še bolj divji in krvoločni človek nad tem, kar bode ta narod povedal, kaj so z njim počeli ti "svobodoljubneži".

Ti rdeči padarji so najprej hoteli nemški narod pridobiti za te svoje preizkuse. Toda Nemec je bil prepameten. Pomagal jim je raje, da so lažje Rusa vjeli. Poskušali so dobiti Francijo za to. Pozneje Anglijo. Poskušali so tudi Združene države.

Toda vsi ti narodi niso tako neumni, da bi se dali tako hitro preslepiti kakemu umazanemu čifutu in se dati vjeti. Ti narodi ne pogledajo samo med katerega moli žid, temveč pogledajo prej, kaj žid drži v drugi roki. Kaj ima za rdečo zastavo. Kako so si bili že lani zvesti svoje zmage. In danes? Kako se manjša število onih zaslepljenec, ki še vrjamejo v rdečo židovsko zastavo, s katero skriva svoje kremplje žid. Samo še kakih kratkovidni Slovani ali Evropejci, ki se še niso naučili samostojno misliti, so še na njih strani. Pravi Amerikanec, pametni ljudje, z zdravimi možgani, ki sami mislijo jim pa trumoma obračajo hrbet.

Reci ženski, da je lepa, pa ti bode takoj odpustila, ako si ji rekel, da nima pameti.

Marsikak zakonski mož je molčec junak.

Kadar se mož smeje nesreči, je to vedno le tuja.

Nekateri ljudje skušajo na vse mogoče načine dokazati, kako so dobri s tem, da hite praviti, kako so bili nekdanj slabi.

IZ SLOVENSKEGA NASELBIN.

Chicago, Ill. — Miss Mary Kremesec, hčerka našega odličnega rojaka Mr. Math Kremesec, je pretekli petek graduirala za učiteljico. Naš iskrene čestitke!

Mr. A. Smole iz Bradley, Ill., in Mrs. Varšek iz Waukegana sta bila te dni na obisku v Chicagu. Pri tej priliki sta si ogledala tudi našo tiskarno.

CLEVELANDSKE NOVICE.

Tatovi so udrli v terek zjutraj ob 2. v stanovanje Ferd. Cankara na 1906 Norwood Rd. Odnesli so Cankarju in soprogi vso obleko in perilo, in bi odnesli tudi zadnje hlače, da jih ni neki ropot preplašil, da so zbežali. Odnesli so tudi nekaj zlatnine in druge stvari.

Neverjetno in vendar resnično. — John Monteith, ki stanuje na farmah blizu mesta, ima konja, ki se boji kratkih ženskih kril. Zadnji teden je prišel s konjem v mesto na Square, in konj se je splasil. Drvil je mimo kare, dokler ga ni neki policist ustavil. Monteith je bil aretiran. Sodniku je povedal, da ni njegova krivda, pač pa je kriv konj. "Moj konj je najbolj mirna živalica na svetu", je dejal Monteith. Na farmah ga tudi najbolj sitna muha ne spravi iz miru. Toda ko pridem v mesto, je pa h... — "In kaj je vzrok temu?" vpraša sodnik. "Kiklj, sodnik, kratke kiklje, te naredijo konja neumnega! Na farmah jih ne vidi, v mestu pa jih je tisoče, in ko pridem z njim v mesto, pozabi vso konjsko pamet ter zdivja". — "All right, John", odvrne sodnik, "prost si! Koliko je moških, ki "zdivjajo" na Public Square radi kratkih kikelj, pa imajo pamet, in kaj moramo potem pričakovati od konja!" — A. D.

Lorain, O. — Dne 13. junija je bila operirana v St Joseph's Hospital v Lorainu rojkinja Mrs. Mary Gradišek, 1710 E. 28th St. Upamo, da kmalu okreva.

Tioga, Wis. — Tukaj vlada sedaj neizmerna vročina. Prej smo imeli nekaj dežja, v zadnjem času se je pa obrnilo in sedaj nas pali sonce, da je joj. Letian kaže še dosti povoljno. Bog nam daja svoj blagoslov, ker v njega zaupamo.

Prihodnjo nedeljo bomo imeli na Willardu piknik. Čisti dobiček je namenjen za cerkev. Pričakujemo obilno udeležbo od strani občinstva, ker gre za plemenito stvar. Kako se bo piknik obnesel sporočim prihodnjič. Leo Stupica.

Barberton, Ohio.—Povsod se pritožujejo o slabih delavskih razmerah in tudi pri nas so pod ničlo. Dela se samo tri do štiri dni v tednu, to se pravi, kdor ima sploh delo, kajti cele trume brezposelnih delavcev hodijo od tovarne do tovarne, a vse zaman. Kdor hoče imeti kaj počitnic, naj kar semkaj pride. Sicer ga pa zagotavljam, da mu ne bo dolgčas; imamo namreč toliko na novo došlih slovenskih rudečic, da mu ne bo težko dobiti svojega para. V zadnjem času smo imeli res že precejšnje število porok; če bi hotel vse popisati, ne vem, če bi zadostovala ena stran lista. Omenim naj samo Mr. J. Usnik, iz Grodič in Mary Podlipec. Sledila sta jima Mr. Frank Žagar in Mr. J. Gruden. Vsem novoporočencem želim srečno in veselo bodočnost ter božji blagoslov. Kjer potrebujejo žejnih ljudi, tam sem povsodi tudi jaz zraven. Imeli smo se v resnici imenitno. Cukali smo izvrstno kapljico, takšno g. urednik, da kadar sem katerega pogledal, sem najmanj tri videl. Za kuharico je bila dobro znana Mrs. Uršula Dormiš, ki ji v tem oziru ni z lepaj najti para. Imeli smo tudi izvrstnega godca, ki nam je s svojim basom godel take poskočne, da so se nam noge kar same privzdigovale. Ko smo se razšli, smo bili vsi veselih obrazov. — Kakor kaže, se bomo imeli še večkrat prijetno, ker naš Father vsako

nedeljo kar mečejo iz pridižnice nove kandidate zakonskega stanu. Jaz pa samo čakam in poslušam; upam pa, da bom do prihodnjic tudi jaz kaj vjel. — Sedaj pa pozdravim Vas, g. urednik, in vse čitatelje Vaših treh listov.

Frank Zupančič.

O RAZPOROKI.

Barberton, O.

Nekomu iz naše naselbine je zelo zavrela kri, ko je bral moj dopis o razporoki v Edinosti. Dopisnik se je celo tako daleč poniskotil, da me je opsoval prav po "prosvetovsko" v Prosveti, na kar pa ne bodem odgovarjal. Psovanje še nadalje rad prepustim njemu. Meni se gre za stvar, o kateri sem pisal. Dopisnik me imenuje neumneža. Toraj pa poslušajmo njegovo modrost! On pravi: Zakon razporoke je v Združenih državah ustaven. Čemu si pa prisegal na ta zakon, ko se ti je podelilo državljanstvo? Vidiš li tukaj zrcalo tvoje nevednosti? Nisem ravno izvedenec v angleščini, ampak toliko sem že razumel, da se je šlo pri moji prisegi za vse kaj drugega kot razporoko. Šlo se je in prisekali smo, da bomo zvesti tej deželi, da bomo spojnjevali nje postave in jih spoštovali i. t. d. Ali je razporoka ustava? Ali je postava? Ne eno ne drugo. So postave v Ameriki in različne skoro v vsaki državi kar se tiče razporoke. V enih državah milejšje v drugih bolj stroge. Te postave dovoljujejo razporoko in sodnik, če najde zadosten vzrok, dovoli razporoko, v drugem slučaju ne. Pisati o postavah in povedati svoje mnenje o njih je dovoljeno vsakemu državljanu, toraj tudi meni. Ustava Zdr. držav je nam svoječasno dovoljevala imeti in piti opojno pijačo. Od strani ljudstva se je delalo na to, da se to zabrani. Danes je to zabranjeno pötom ustave "Constitution" te dežele, kdor to ne izpolnjuje ne greši samo proti postavi ampak tudi proti ustavi. The Sunday News Leader piše 19. junija 1921 o razporoki in jo imenuje: "The growing menace of the divorce evil in America". Rastoča nevarnost razporočnega zla v Ameriki. — Toraj učeni uredniki raznih ameriških listov vidijo v razporoki nevarnost. Slovenska znanstvena revija in vi ji pa pojete slavo. Kdo ima prav? Da se še bolj pokaže zlo razporoke, se je vzel snov za kino igro, ki bode govorila o tej nevar-

nosti iz knjige "The divorce question", katero je spisal po vašem mnenju gotovo neumni W. A. Mc. Guire. Igralka vpraša: Ali ne mislite, da je razporoka dostikrat dobra reč?

Igralec: Ona zabrani strašne škandale s tem, da naredi nemoralnost postavno.

Igralka: Ali vi ja ne morete zabraniti ženi, da popravi napako, katero je naredila ko si je izbrala moža?

Igralec: Poročne vezi bi ne smele biti prelomljene v svrhu, da se popravi zmeta žene pri izbori moža ali iz katerega drugega vzroka.

Igralka: Ali ko ne bi bilo razporok, kaj bi nastalo iz nas?

Igralec: Mi bi gotovo postali bolj greha se boječi in čisti, kot smo danes. Knjiga govori nadalje o zapuščenih otrocih iz prvega zakona in povest je res v srce segujoča. Zastonj bi bilo pričakovati od onega rojaka, da bi enako berilo v roke vzel. Zakaj tudi? Njemu je brezverski časopis "First and last". Iz njega zajema vso učenost, vsaj tako misli. Ko je enkrat z njih tvarino nasičen, misli, da ve vse, da zna vse in vse tiste, kateri ne čitajo istih časopisov imenuje neumneže, sto let zaostale. Katoličani! Naš katoliški tisk je naša moč. Rabimo to moč! Ako jo bomo rabili, zmagaja je naša. Duhovnika glas v cerkvi gre samo do vrat. Glas tiska gre skozi vrata na cesto, odpre vrata hiš in pridiguje v sleherni hiši. Na nas je ležeče, kakšnega pridigarja bomo imeli. Če smo katoličani, bomo gotovo katoliškega. Rojaki katoličani. Če slišite, da vas napadajo zavoljo vere, ne jezite se! Ne prepričajte se toliko z dotično osebo, katera vas napada! Primite pero v roke! Povejte svoj zagovor v katoliških listih. Tako bode vedel tisočeri in tisočeri, da ste na braniku svoje vere. Ko bodo to videli drugi, kateri si niso prej upali na dan v boj, jih bode objelo navdušenje in skupaj bomo šli potem nasproti sovragu, kateri zaničuje vero naših očetov. Pred vsem pa: ne imeti strahu! Nasprotniki, ne samo da so korajžni, onj so tudi nesramni in se poslužujejo vsakega umazanega orožja. Njih glavna orožje je sovražstvo. Naše je prepričanje in resnica. A. Okoliš.

P. S. — Razporoka je zlo — naporno in v pomoč nevarnosti — ona žuga poglavitnim stebrom naroda — ameriškemu domu.

Previdnost pride po izkušnji.

Tako je postalo tudi mnogo naših rojakov previdnih po izkušnjah, ko so jih razni zakoniti agentje na vabljen in zvit način odrli njih dolarjev, so prišli k nam iskat pomoči. Takih je prišlo ne samo par, ampak na stotine! Da je pa po toči prepozno zvoniti, to naši rojaki prav radi pozabijo.

Zato, kdor hoče sam sebi dobro, se hoče obvarovati sleparjev in brezvestnežev, naj sledi našemu nasvetu!

KDOR HOČE V DOMOVINO MORA IMETI POTNI LIST.

Kadar nameravate potovati v staro domovino, tedaj Vam je potreba, da si preskrbite potni list in sicer, ako ste ameriški državljan, tedaj si morete preskrbeti potni list od ameriške vlade. Če ste pa jugoslovanski podanik, tedaj je treba, da si preskrbite potni list od jugoslovanskega konzulata, treba je le, da se izkažete s kako staro uradno listino, da ste v resnici bili pred vojno prebivalec kraja, ki se sedaj nahaja v novi državi. Istotako velja tudi za vse Slovence, ki so po vojni prišli pod Italijo, Ogrsko ali nemško Avstrijo.

Ne pozabite pa, da bo za Vas najboljšje, da si preskrbite potni list predno se podate na pot. Drugače bodo Vas kje zadržavali in iz Vas molzli Vaše teško zaslužene dolarje. Ako Vam pri dobavi potnih listov ni kaj jasnega, se obrnite na naju in Vam bova preskrbela potni list.

PRISELJEVANJE NI USTAVLJENO.

Nova postava ne zabranjuje priseljevanja, ampak istega le nekoliko omejuje. V slučaju, da želite dobiti k sebi kakega svojega znanca ali sorodnika, se obrnite na naju, da Vam izdelava potrebno prošnjo za dobavo Vaših domačih iz stare domovine v Ameriko.

IZDELJUJEVA VSA NOTARSKA DELA.

Kakor preiskujeva lastninsko pravico zemljišč tu in v domovini. Posredujeva tudi v tožbenih zadevah med strankami tu in v domovini, izdelujeva prevode na angleški jezik in obratno, tolmačiva na sodnih in dajeva vsakovrstna navodila. Cene za delo nizke. Informacije zastoj.

Pisma naslavlajte:

JERIC & ZELEZNIKAR,
(SLOVENSKA NOTARJA)

V uradu Edinosti

1849 W. 22nd ST.,

CHICAGO, ILL.

Iz Jugoslavije.

RESNICA O VOLITVAH V ISTRI.

Trst, 31. maja. — V slovenskih listih iz Jugoslavije smo ob priliki izida volitev v rimski parlament čitali, da istrsko ljudstvo sploh ni šlo na volišče. Da se ne bi o istrskem ljudstvu s tem ustvarilo krivično mnenje, smo primorani konstatirati sledeče:

Resnica je ta, da je tudi v Istri kljub temu, da je narod vsled fašistovskih nasilstev ostal brez vsakega vodstva, ker so fašisti še pred volitvami odgnali ali pregnali skoraj vso našo duhovščino in učiteljsko in kar se na Goriškem ni zgodilo niti v enem kraju, vendar prišlo na volišča gotovo tudi v enakem odstotnem številu, kakor na Goriškem. Šlo je na volišče vse, kar ni bilo na smrt bolno. Ali kar se je zgodilo na Goriškem samo v nekaterih posameznih krajih, se je zgodilo v Istri prav povsod. V Istri ni niti enega volišča, da ne bi bili fašisti na najsilnejši način preprečili našim volivcem dostop na volišče. Povsod so se, večinoma podpirani po orožnikih, vrgli z gorjaci, samokresi in bombami na naše neoborožene volivce in jih razgnali. Tiste, ki so jim prišli v roke, so pretepli do krvi, jih zapirali in jim grozili s samokresi, da jih ustrelje, jim pretili, da jim požgo hiše, ako ne volijo za laški blok. Z revolverjem v roki so jih vlačili na volišče, ko so jih prej že oropali volilne izkance in naše glasovnice ter potem sami vtaknili v glasovalni zavitek blokovo glasovnico in tako glasovali za blok.

Požganih je bilo v Istri več vasi, nesretnim našim volivcem so uničili vse, kar so imeli, naše ljudstvo je bilo vsepovsod izpostavljeno najhujšemu divjanju pobesnelih blokoviških priganjačev, in vendar je šlo na volišče, tvegajoč svoje imetje in svoje življenje.

Narodna zavednost našega naroda v Istri je zapečaten v dimu in plamenu z njegovo lastno srčno krvjo, in kdor se drzne našemu narodu v Istri očitati, da ni storil svoje dolžnosti v najpolnejši meri, ta mu dela neopravičljivo krivico.

Umrli je pri Sv. Jakobu v Slov. gor. v starosti 48 let Martin Potrč. Rajni je bil skrben in priden gospodar in je vselej rad pomagal sosedom in drugim. Zapušča mater, ženo in 7 otrok. Bodi mu zemljica lahka.

Umrli je v Slivnici pri Mariboru dne 28. maja g. Jakob Kolman v najlepši dobi 36 let. Posledice vojne so ga tirale v prerani grob. N. v m. p.!

Oh, te ženske! — Nobena stvar se na svetu tako ne spreminja kot ženska moda. V zadnjem času je začelo ženstvo v Nemčiji obračati veliko pozornost na razne zaponke pri čevljih. V Monakovem že promenirajo po ulicah dame, ki imajo uro na levi nožni zaponki. Monakovski trezno misleči krogi priporočajo damam, da naj si pritrldijo na levo nogo uro, na desno pa zvonček, da bo že čuti od daleč, kdo da prihaja.

Pameten davek. — V Zagrebu je stopil v veljavo novi občinski davek na razkošje. Ta davek morajo plačevati obiskovalci zabavišč: barov, orfejev in večjih kavarn, kjer igra godba. Davek znaša 10 proc. vsote, ki jo gost zapravi in se jim zaračuna pri plačilu.

Enakopravnost. — Za sprejem v nižjo vojaško šolo v Belgradu je treba napraviti skušnjo iz srbohrvatskega jezika in književnosti ter francosčine ali nemščine. Slovenski jezik s književnostjo je popolnoma izostal.

Umrli je pri Sv. Bolfenku v Slov.

goricah po dolgi in mučni boleznij priden mladenič Ignac Salamun v 24. letu svoje starosti. Svetila mu večna luč!

Žalostno dejanje. — V Vitanju pri Celju je ubil pijani sorodnik Ignaca Javornika slednjega ženo z literarno steklenico, katero ji je zapodil v glavo. Nesrečnica je bila na mestu mrtva. Žrtev pijanosti!

Ker je ubil lastnega očeta, so obsodili Franceta Barago iz Starega trga na Notranjskem na 5 let težke ječe s primernimi postritvami. Kakor povsod, je tudi v tem slučaju povzročila nesrečo popolna pijanost. Kljub temu je oče na smrtni postelji volil sinu-ubijalcu 25.000 K.

Mladi volkovi. — V Glažuti pri Kočevju na Kranjskem sta ujela lovska čuvaja kneza Auersperga mlade volkove. Staro volkuljo sta ustrelila, mladiče pa prinesla žive v mesto. Mladičev je 6. trije samci in trije samice. Sedaj ogledujejo radovedni Ljubljanci v hotelu "Union" male volkove proti primerni vstopnini.

Vojaška konvencija z Rumunijo. V političnih krogih se govori, da bo Jugoslavija v kratkem sklenila z Rumunijo vojaško konvencijo, ki bo podobna oni, ki je sklenjena s Českoslovaško. Pogajanj z Rumunijo se udeleži tudi českoslovaški zunanji minister dr. Beneš. S sklepanjem te vojaške konvencije v zvezi tudi prihod rumunskega ministra za zunanje posle Take Jonesca.

Kdo bo poslanik v Parizu? — Za jugoslovanskega poslanika v Parizu bo najbrže imenovan bivši poslanik v Sofiji in Petrogradu, dr. Miroslav Spalajkovič. Ako ne bi hotel sprejeti tega mesta, potem pride v poštev g. Mate Boškovič, ki je že opravil diplomatske funkcije. Kandidatura dr. Velizarja Jankoviča ne pride v poštev.

Vprašanje notranjega državnega posojila. — Po končanih posvetovanjih s svojimi upravami so se delegati bank, ki vodijo pogajanja s finančnim ministrom radi notranjega drž. posojila v znesku 500 milijonov din., vrnili v Belgrad. Na seji je došlo do popolnega sporazuma, po katerem bo vsaka banka sodelovala pri posojilu z zneskom, ki bo odlovarjal višini njenih vlog. Banke iz Hrvatske in Slavonije bodo kot največje udeležene pri tem državnem posojilu s 53 proc., iz Slovenije z 20 proc., iz Srbije s 15 proc., iz Bosne z 8 proc., iz Dalmacije z 2,5 proc in iz Vojvodine z 1,5 proc. — Država se obveže, da bo plačevala bankam 7 proc obresti. Razen tega se bo notranje državno posojilo, ko bo realizirano, porabilo v prvi vrsti z zboljšanje prometa, cest in drž. zgradb. Finančno ministrstvo je prejelo iz inozemstva mnogo drugih ponudb za sklep investicijskega posojila. Zdi se pa, da niso pogoji, pod katerimi se ta posojila ponujajo, posebno ugodni. Tako bi se moral nabaviti material v dotičnih državah mnogo dražje kakor pa bi se mogel nabaviti na drugih trgih. Razen tega zahtevajo banke in konzorciji, ki ponujajo ta posojila, da bi bili pri delih, ki bi se pričela v naši državi, zaposleni samo njihovi ljudje.

“Črna roka” pred poroto. — Ljubljana, 5. junija 1921. — Dne 16. februarja 1921 ob pol 11. uri dopoldne je prinesel postršček Jurij Cesar tovarnarju Karolu Polaku ml. pismo, v katerem je neznan pisec naznanil, da je njegov sin v oblasti društva “Črne roke” in da mora precej najkasneje do četrta na 12. uro poslati pod številko 9999, 60.000 dinarjev v Keršičevo gostilno v Šiško, nakar bo dobil sina nazaj. Če tega ne bo storil, je njegov sinko izgubljen in ga ne bo nikdar več videl ne živega in ne mrtvega. Smrtno obsodbo svojega sina bi podpisal, če bi se zatekel k policiji za posredova-

nje. Karla Polaka je pismo silno presenetilo. Svojega uradnika Josipa Webra je poslal v šolo poizvedet, če sta njegova dva dečka še tam. Weber se je kmalu vrnil s poročilom, da je 6letnega Antona ob pol 11. uri dopoldne neki neznan mož s črnimi očali iz šole odpeljal. Neznan mož je nalagal učiteljico Frančiško Suharjevo, da se je dečkovo oče z avtomobilom smrtno nevarno poškodoval in da želi Tončka še enkrat videti, zato ga mora on precej domov odpeljati. Suharjeva je neznanu verjela, mu izročila sinčka in ga še vprašala, če bo tudi še starejšega otroka vzel s seboj. Neznanec ji je odgovoril, da bo prišla po starejšega sinčka stara mati in je s Tončkom odšel. V slični skrbeh za usodo svojega otroka je izročil Karol Polak precej Josipu Webru zahtevani denar in mu naročil, naj ga nese v Keršičevo gostilno, da dobi svojega sina nepoškodovanega nazaj. Natakariča v Keršičevi gostilni Greti Ilnikar je Webru povedala, da je pravkar neki razcapani deček prinesel na gostilničarko naslovljeno pismo, v katerem se zahteva, naj se izroči dečku zavojček, katerega je morebiti neki gospod na naslov št. 9999 tam pustil. Ker v Keršičevi gostilni o tem ni nihče nič vedel, je natakariča na zadnji strani izročene pisma napisala, da zavojčka ni nikdo prinesel in je pismo vrnila dečku, ki je nato odšel po Frankopanski cesti. Weber je nato stopil pred gostilno in se oziral naokrog, če bi videl kakega sumljivega človeka. — Koncem ulice je videl v bližini koldvora človeka, ki je počasi stopal ob hišah in se oziral proti Keršičevi krčmi. Weber je zasedel kolo in hitro pognal proti rampi. Ko je neznanec to videl, je zbežal. Weber ga je kmalu dotekel in spoznal v njem nekdanjega Polakovega uslužbenca ključavničarja Rud. Sattlerja. Weber ga je poklical z imenom, Sattler je obstal in priznal, da ima dečka spravljenega na varnem. Po kratkem prekanju je Sattler izročil Webru malega Tončka, katerega je imel v Ferilovi gostilni. Weber je dečka odpeljal domov in ga je izročil nestrpno pričakujočim staršem. Sattler se mora zagovarjati zaradi hudodelstva javne nasilnosti z odpeljavanjem in izsiljevanjem po par. 96. in 98 b k. z. Sattlerja je zagovarjal g. dr. Zupanc Na vprašanje

predsednika, če se čuti krivega, je Sattler odgovoril, da ne ve, če je kriv. Predsednik mu je predočil njegovo izpoved pri policiji in naglašal, da je govoril drugače pri sodišču kakor na policiji. Predsednik je rekel obtožencu: “Marsikdo je že tukaj lagal, toda tako hudo pa še nihče kakor Vi!” Tudi na pismo pisano g. Poiaku se ni hotel spomniti. Sattler je rekel, da je bolan, odkar je bil od granate zasut in da je bil v bolnici leta 1915. Predsednik opozarja, da je bil Sattler v Avstriji narednik, večkrat odlikovan, v Jugoslaviji pa za dežertiral k Italijanom in se na to vrnil v Jugoslavijo. Poskusni orožnik je Sattler tudi bil. Zaslisane priče so potrdile, kar je navajala obtožnica. Gospod Polak je povedal, da je umevno, da se je bal, ko je izvedel, da fantka ni v šoli. Štirikrat je omedlel lin je moral poklicati zdravnika. Po zaslišanju priče Webra, je Sattler potrdil, da je vse res, kar je priča povedal, medtem ko je pri rejsnjih ričah rekel, da se ne sominja več na podrobnosti. Sodna izvedenca dr. Goestl in dr. Tičar sta izjavila, da je sicer Sattler duševno omejen, toda oba izvedenca sta izključila, da bi bil dejanje izvršil v stanju duševne omračenosti ali duševne odsotnosti. Senat je stavil porotnikom dve glavni in dve eventualni vprašanji. Prvi državni pravdnik Domenico je v svojem govoru poudarjal, da dokazuje današnji slučaj, da se naš narod nahaja še vedno v boleznih krčih, kar dokazuje sedanje porotno

zasedanje, ki se bo pečalo ne samo s tatvinami, ampak tudi z uboju, umori, požigi in z današnjim slučajem, ki je edin te vrste, v kolikor se on spominja. — Zagovornik dr. Zupanc pa je poudarjal, da je Sattler storil svoje dejanje, ne da bi se zavedal, kaj da dela. — Predsednik g. dr. Papež je v svojem resumeju poudarjal, da je Sattlerjev slučaj zelo grd slučaj in je pojasnil pravni položaj vprašanja. — Porotniki so na njim stavljeni vprašanja odgovorili takto: Prvo in drugo glavno vprašanje, tičoč se hudodelstva javne posilnosti z odpeljavanjem in z izsiljevanjem, so porotniki soglasno potrdili; 3. dodatno vprašanje, če je Sattler žugal z umorom, so zanimali z 10 ne in z 2 da; 4. glavno vprašanje, če je storil Sattler svoje dejanje v zmedenosti duha, so porotniki potrdili z 8 da in s 4 ne, nakar je razglasil predsednik g. dr. Papež oproti sodno razsodbo navajajoč v razlogih, da je nekriv, ker je po pravoreku porotnikov storil Sattler svoje dejanje v dušni zmedenosti. — Občinstvo in porotniki so bili presenečeni. — Prvomestnik porotnikov g. Hafner je stopil k gospodu predsedniku g. dr. Papežu rekoč: “Mi nismo pravilno umeli na nas stavljen vprašanje. Mislili smo, da smo potrdili vprašanje v tem smislu, da je storil svoje dejanje v popolni zavesti!” — Predsednik g. dr. Papež: “Zdaj ni mogoče nič več spreminjati!” Zakon namreč določa, da ko zapuste porotniki porotno posvetovalnico, svojega pravoreka ne morejo več spreminjati.

ALI GRESTE V STARI KRAJ?

Ali ste tudi Vi med onimi tisoči Jugoslovancov, ki so namenjeni iti letos v stari kraj? Za vsakega izmed teh potnikov je glavno vprašanje, kako bo postrežen v New Yorku? Vsakdo lahko pride v New York brez vsakega agenta, toda v New Yorku mora vsak potnik imeti zanesljivo osebo ali tvrdko, ki mu more in zna in hoče pomagati pri ureditvi vsega potrebnega za odhod. Precej rojakov je bilo že okradenih in očiganjenih, ker so potovan skozi tuje in čifutske tvrdke. Seveda so se bridko kesali, toda po toči zvoniti ne pomaga.

POTNI LISTI.

Jugoslovanski konzul v New Yorku izda potni list vsakemu jugoslovanskemu državljanu, ki se pri njem zgasi in izkaže s kako staro uradno listino. Pridite v New York in mi vam bomo preskrbeli potni list in vse kar rabite.

POTOVANJE IZ STAREGA KRAJA.

Priseljevanje po novi postavi ni ustavljeno, temveč samo nekoliko omejeno. Ako ste tudi Vi namenjeni dobiti koga iz starega kraja, tedaj nam pišite za natančna pojasnila. Na stotine rojakov je že prišlo iz starega kraja z našim posredovanjem.

POŠILJANJE DENARJA.

Kadar pošiljate denar v stari kraj, se vselej obrnite na našo tvrdko in gotovo boste zadovoljni s postrežbo. Mi imamo svoje direktne zveze s pošto v starem kraju in z zanesljivimi denarnimi zavodi.

Za vsa nadaljna pojasnila se obrnite na

Zakrajšek & Češark

SLOVENSKA BANKA
70 Ninth Ave. (med 15th in 16th St.) New York, N. Y.
TELEFON: Watkins 7522.

DRUŠTVO SV. VIDA STEV. 25 K. S. K. J.

Ima svoje edne mesečne seje na vsako prvo nedeljo v mesecu v Knausovi tlorani, cor. St. Clair Ave. and 62nd Str. N. E.

Uradniki za leto 1920:

Predsednik, Anton Grdina 1053 East 62nd Street, tajnik, Joseph Russ 6517 Bonna Ave. N. E.; zastopnik, Joseph Dgrim 1051 Addison Rd. W.; Društveni zdravnik, Dr. J. M. Seliskar na 6127 St. Clair Avenue.

Novi člani se sprejemajo v društvo od 16-ga leta do 50-ga leta starosti in zavarujejo za posmrtnino \$1000 500-00 ali 250,000 noče društvo plačuje \$6,000 teletenske bol. podpore.

Naše društvo sprejme tudi otroke v Mladinski oddelk od 1 do 16 leta starosti in zavarujejo \$100,00: Otroci po 10 letu starosti prestopijo k aktivnim članom in zavarujejo od \$20,00 do \$1000 plačevanje društvenih asea pri sejah od 1 ure dop. in do 5 ure pop.

Novi člani in članice morajo biti preobniti od zdravniške naj kasneje do 15 dne vsakega meseca.

Za vse nadaljna pojasnila se obrnite na mori imenovane uradnike.

DR. OHLENDORFOVA ZDRAVILA

so izvrstna proti

KAŠLJU, UJEDANJU, ŽELOČNIM BOLEZNUM IN REVMITIZMU.

Steklenica stane 75c.

1924 BLUE ISLAND AVE.

AMERICAN STATE BANK

Mi pošiljamo denar na vse kraje

JUGOSLAVIJE, Slovenije, Hrvatske in Srbije.

Vse pošiljatve garantira

AMERIŠKA DRŽAVNA BANKA

1825-1827 BLUE ISLAND AVENUE, CHICAGO, ILL.

J. F. ŠTEPINA, predsednik; Capital & Surplus \$800.000.00 A. J. KRASA, tajnik.

DELO IN DENAR.

Spisal dr. Fr. Detela.
(Dalje.)

Lajb je zmignil z rameni in segal v besedo z jezikom in z rokami, se prekladal in presedal na stolu, vstal in sedel zopet, ko je predel Klepš mirno niti svojih misli. "Oh, da sem se spustil z Vami v to kupčijo!" je vzdihnil.

"No, da ste se spustili v to kupčijo", se je rogal dr. Lajb, "to je bila res nesreča. Ampak to nesrečo in izgubo meni in sebi ste zakrivali Vi, edino Vi!"

"Kako vendar?" je ternal Klepš. "Jaz sem plačeval v gotovini, Mosterih, kar ste Vi meni zamolčali, z zadolžnicami, z gnilimi zadolžnicami, in menicai!"

"Z gnilimi zadolžnicami? Tega nikar ne pripovedujte meni, gospod Klepš. Mosterihove zadolžnice niso bile gnile, dokler se jih niso doteknile Vaše nesrečne roke!"

"Moje roke!" je vzdihnil Klepš in sklepal roke.

"Vaše roke in Vaše spletke. Poslušajte zdaj Vi mene! Mosterih je imel povsod kredit, neomejen kredit, in jaz sem hotel ravno v denar spraviti, realizirati, njegove zadolžnice, ko ste posegli Vi s svojo nesrečno, pohlepno roko vmes, par dni prejodaj!"

"Prepozno, prepozno sem posegel vmes. Polom je bil neizogiben!"

"Kaj se to pravi, polom je bil neizogiben? Če ne zadene mene nobena škoda, če imam že spravljen svoj dobiček, kaj briga mene potem polom? Midva bi bila s svojim dobičkom že na varnem. In kak dobiček bi bil to! Toda ne. Vi ste morali spletkariti. Zdjaj pa si pripišite izgubo sami sebi!"

"Dve tretjini vzamem jaz nase?"

"Druge želje nimate? Jaz da bi delil z Vami izgubo, ki ste jo zakrivali Vi sami? Po pravici bi me postavilo sodišče pod varstvo ali pa poslalo v blaznico!"

"Če ste hoteli deliti z menoj dobiček, morate vendar tudi vzeti nekaj škode nase!"

"Gospod Klepš, izpijte kupico mrzle vode, ki Vas bo predramila; škodo, ki ste jo napravili Vi meni, naj povrnem jaz Vam! Nesramno. Jaz sem prišel vprašat, koliko da dobim opravnine, provizije, za svoje delo in posredovanje!"

"Nikar se ne šalite, gospod doktor, ko je zadeva tako resna!"

"Jaz se nič ne šalim; ampak zahtevam, kar meni gre!"

"Ali mi imate še kaj povedati?" je prašal Klepš in vstal in odpravljaj svojega gosta.

"Saj še na to niste odgovorili, kar sem Vas vprašal", se je ustavljal Lajb. "Jaz ne odjenjam od svoje zahteve, ki jo bom izterjal tudi po sodniškem in še drugem potu, kar Vam ne bo všeč!"

"Nobene besede več!" ga je ustavil Klepš. "Jaz nimam ne časa, ne

volje, da bi se pričkal z Vami. — Zdravi, zdravi!"

"Kmalu boste slišali nekaj, kar Vam bo šumelo po ušesih!"

"Če mi ne odidete takoj, gospod doktor, pokličem strežaja, ki Vas bo spremil!"

"Tak slepar, tak cigan", je mrmljal dr. Lajb in Klepš je pritisnil za zvonec. "Kaj pa dolgove, ki jih je naredil Vas sin, kdaj jih boste plačali? Kaj naj porečem upnikom?"

Strežaj Emil je vstopil in se priklonil in gospod Klepš mu je naročil, da naj spremi gospoda doktorja do pod gradu. Dr Lajb si je grizel ustnice, stiskal pesti in prebadal z očmi gospoda svetnika, ko mu je pomagal Emil v težko suknjo s tako odločnostjo, da ni bilo misliti na uspešen upor.

Razkačen je hitel dr. Lajb proti dolini in preudarjal, kako bi se maščeval, da bi njega stalo najmanj in onega bolelo najhujše. Gospod Klepš pa se je miril s premissljevanjem, kako bi se dala škoda in izguba, ki je zadela njega, porazdeliti med več deležnikov, da bi se laže prenesla, ali pa prevaliti na tuje rame. Računal je, koliko bi zaleglo, če bi se utrgalo vsakemu delavcu nekaj malega, da bi se takorekoč nobenemu nič ne poznalo. Tudi cene izdelkom bi se lahko nekoliko vzdignile. Kupovalci bi bili tako malo prizadeti, da bi komaj kaj čutili; a ker se proizvaja tolika množina, bi vrgel tudi majhen povešek velik dobiček. Če bi le ne bilo toliko konkurence! Kaj, ko bi se sporazumela in zložila konkurenčna podjetja? Podpirati se je treba vzajemno, ne se uničevati! Če se zvežejo, kartelirajo podjetja, potem se dalo brez strahu znižati plače delavcem in zvišati cene izdelkom; dobiček bo dvojen. Samo organizacije je treba. Kako lepo se da po novinah in shodih in v parlamentu zagovarjati načelo, da je tre-

POČITNICE SO TUKAJ!

Sladko smehljajoči se gozdovi, krasna jezera in svetlomodre reke čakajo na Vas. Toda bodisi, da radi lovite ribe, ali da ljubite dirkanje in vožnjo na avtomobilu, ali se mislite kako drugače zabavati v počitnicah, v vsakem slučaju je najbolj važno za Vas to, da preprečite vse bolečine in neresnosti v želodcu, ker te Vam lahko pokvarijo ali celo uničijo vsak načrt, pa naj bo še tako lep. Trinerjevo grenko vino je zdravilo, ki prepreči vse te nadloge in sitnosti. Vzemite ga seboj in počutili se boste dobro in to tudi v najhujši vročini. Trinerjevo grenko vino očisti čreva in doseže, da tudi ostanje čista. Ne bo Vas nadlegovalo ne zaprtje, ne slab tek niti glavobol in poletno sezono boste preživeli v veselju in zadovoljnosti. Toda povejte svojemu družistu oz. lekarnarju, naj Vam da pristno Trinerjevo grenko vino. Denite v svoje kovčge tudi Trinerjev Liniment za vtrujene noge, Trinerjev Antiputrin, zelo uspešno grgljalo proti vnetju v grlu in izvrstno izpiralo za usta, kakor tudi Trinerjev Dental Cream, novo, zelo uspešno čistilo!

ba štiti domačo industrijo, ki preživlja toliko tisoč delavcev — Klepš se je malo namuzal — in zapreti s carinami uvoz konkurenčnih izdelkov po geslu: domač trg domačinom. Potem se bodo narekemale cene in plače, da bo dobiček navzgor in navzdol.

Po Fužinah pa je bilo navsezgodaj že vse razburjeno. V ravnateljstvo pisarno je bil prišel povedat orožnik, da se je našlo za lesenimi vrati truplo delavskega otroka, ki je bil zmrznil ponoči. Arturja je zboldo pri srcu, ko je slišal to novico, in z drugimi uradniki je pohitel na kraj, kjer se je bila prigodila nesreča. Orožnik je razlagal, kako se je najbrž vse naključilo.

"Poglejte, gospod Klepš!" je dejal in pokazal Arturu kepo premoga v predpasniku mrtvega otroka. "S tem premogom je hotela uiti; a prezdaj zanjo sva midva snoči zaprla vrata. Poskušala jih je preplezati. Tod so sledovi. Tukaj se je oprijemala, tu zastavljala noge; a od mraza je onemogla in potem se je zgodilo, kar se je zgodilo. Kaj se hoče! Če bi se bila oglasila, bi jo bila z gospodom Klepšem gotovo iz-

pustila."

Artur je poslušal bled in prepadel, in prikimal. Kaj bi bil dal, če bi se ne bila zgodila ta nesreča ali če bi vsaj on ne bil nič prizadet.

"Tako je, če uče ljudje že otroke krasti", je dejal uradnik, ki je stal poleg Arturja. Ta pa je zrl nem nepremično v sključeno zmrzlo truplo, ki mu ni očitalo nobene krivice, samo prosilo usmiljenja. Ta mili nemi glas zmrzlih ust je prediral Arturju srce in pretresal mozeg in kosti. Kako grozno mu je razsvetlilo življenje posledice razmerja med delom in denarjem! Kako drugač se vse to sliši in bere, kako drugač doživi! Kako strašna

je pravičnost brez usmiljenja! Naj bi bil pokraden ves premog; samo smrti naj bi bil odšel ubogi otrok! Artur je spoznaval, da se cena človeškega življenja ne da primerjati z nikakršnim blagom; in če bi bil mislil naprej in dalje, bi se bil zgražal nad vsemi, ki žrtvujejo brezvestno svojemu dobičku človeško življenje, ki obkladajo z bremenimi delavske plače in in življenjske potrebščine, ki kujejo denar iz draginje in lakote in pritrjujejo siromakom, da bogate bogatini.

(Dalje prihodnjič.)

NAROČAJTE IN PRIPOROČAJTE LIST "EDINOST"!

POZOR ROJAKI IN ROJAKINJE!

ALPENTINKTURA je najuspešnejše na svetu za rast in proti izpadanju las. Alpenpomada za brke in brado; kurja očesa in bradavice v 3 dneh popolnoma odstranim; revmatizem v 6 dneh popolnoma ozdravim. Bruslaintinktura od katere postanejo sivi lasje popolnoma naradni. Rane, opekline, potne noge in za druge bolezni imam jako uspešna zdravila; pišite po cenike, pošljem Vam jih zastonj.

KRASEN KOLEDAR in žepno knjižico pošljem vsakomur zastonj, pošljite mi le 5¢ za poštnino. V potrebi velja te knjižica vsakemu več kot \$10.00. —

JAKOB WAHČIČ
6702 Bonna Ave., N. E. Cleveland, O.

John Gornik
SLOVENSKI TRGOVEC IN KROJAC
627 ST. CLAIR AVENUE CLEVELAND, O.

se priporoča za nakup **MOŠKE IN DEŠKE OPRAVE**.
Izdeluje **MOŠKE OBLEKE** po naročilu točno in ceno.

Prepričajte se!

Da mi resnično izdelujemo najkрасnejše ženitovanjske slike.

Da imamo na razpolago za slikanje najlepše pozicije. Da izdelujemo vsa dela točno in po najzmernejših cenah.

Vsem se priporočam.

Němeček
FOTOGRAFIST
1439 W. 18th St., cor. Albert, Chicago, Ill.
PHONE: CANAL 2534.

HIŠA NA PRODAJ.

Proda se iz proste roke dvanadstropna hiša pod ugodnimi pogoji. Hiša je opremljena z električno razsvetljavo in ima vse udobnosti. Hiša se nahaja na "Campbell blizu North Avenue".

Za pojasnila pokličite na sledečo telefonično številko:
Ravenswood 7927.

VINKO ARBANAS
CVETLIČAR IN PRODAJALEC
vsakovrstnih
CVETLIC IN ROŽ.

Izvršujem vsakovrstne pogrebne vence. Pri meni dobite najlepše šopke za ženitovanje in druge slavnostne priredbe. Priporočam se Slovencem, kakor tudi vsem Hrvatom in Slovanom v Chicagi in okolici.

1320 West 18th St., Chicago, Ill.
Phone: Canal 4340.

Izplačuje v kronah, dinarjih in v dolarjih v gotovem denarju v **JUGOSLAVIJI.**

Pišite po cenik za pošiljanje denara.

ŠIFKARTE za vse linije.

EMIL KISS,
BANKIR
133 Second Ave., New York.

Pripravite se za neodvisnost

Začnite se sedaj pripravljati na denarno neodvisnost s tem, da začnete vlagati v hranilni delek v Kaspar State Bank.

Čim prej začnete, prej se vam bodo pokazale lepe priložnosti in vspeh. Ko boste imeli denar na banki, boste čutili v sebi moč za napredek in postali boste samozavedni.

Conservativna in varna banka. Ima vse bančne zmožnosti. Bančna moč nad dvanajst milijonov dolarjev.

KASPAR STATE BANK
BLUE ISLAND AVE., CORNER 19th STREET

Da ugodimo onim, ko ne morejo priti med deveto uro zjutraj in do petih zvečer, zato bo ta banka odprta ob ponedelkih in sobotah do pol devetih zvečer.

W. Szymanski.

Vodim uspešno že tri-in-trideset let svojo dobro založeno trgovino z raznim pohištvo. — Vsak, ki poizkusi pri meni, je moj stalen odjemalec. Tako boste tudi Vi, ako le enkrat poizkusite in se prepričate o kakovosti mojega blaga. V zalogi imam najfinije postelje, naslanjače, kuhinjsko pohištvo in sploh vso pohištveno opremo.

Predno si kupite pohištvo drugje pridite in oglejte si moje trgovino, ki je Vam vedno na razpolago.

Se priporočam vsem Jugoslovanom!

1907 BLUE ISLAND AVE., CHICAGO, ILL.
PHONE: CANAL 597.

